

ΤΟ ΚΥΡΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Πρώτη φορά δὲν εἶναι ποῦ ἀνοίξε Κυριακὸ Σχολεῖο στὸν τόπο μας. Οὔτε νὰ τὸ παίρνωμε ἀπάνω μας πῶς ἀνακαλύψωμε τὴν πυρίτιδα, οὔτε νὰ βάζωμε μὲ τὸ νοῦ μας πῶς θ' ἀλλάξουμε γιὰ μίς τὴν ὄψιν τῆς κοινωνίας, ἀνοίγοντας, σὰν μὲ μαγικὸ ραβδί, τὰ ὡς τώρα κλεισμένα μάτια τῆς ἐργάτριας. Ὅσοι παρακολουθοῦν τὴ σύγχρονη κοινωνικὴ μας ἐξέλιξιν θὰ ἴδουν ὅτι πολλὰς φορές ἔγιναν εὐγενικὲς ἀπείρεις γιὰ μιὰ τέτοια ἐργασία σὰν αὐτὴ ποῦ ἀρχίζει τώρα εἰς τὸ Ἐργατικὸ Κέντρον. Ὁλοένα εἰς τὸν Πειραιᾶ λειτουργεῖ ἓνα Κυριακὸ Σχολεῖον, ὅπου τόσες εὐγενικὲς κυρίες ἐργάζονται μὲ ἀξιοθαύμαστο ζῆλο γιὰ νὰ πλατύνουν τὸν πνευματικὸν ὁρίζοντα τῆς ἐργάτριας ποῦ νωρὶς, νωρὶς τὴν ἔρριξεν ἡ ἀνάγκη στὸν ἀγῶνα γιὰ τὸ καθημερινὸ ψωμί, καὶ δὲν τῆς δίνει καιρὸ νὰ κερδίσῃ τὸ ἄλλο ψωμί, τὸ πνευματικόν.

Καὶ ὅμως τὸ Κυριακὸ Σχολεῖο τοῦ Κέντρον ἀρχίζει ὅλως διόλου διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα. Ἀμέσως μὲ τὴν πρώτην ἀγγελίαν τῆς ἰδρύσεως του διαλεκτοὶ ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχναι ἐπρόσφεραν μὲ ἀξιοθαύμαστη προθυμία τὴ διδασκαλίαν τους. Ἡθικὴ καὶ θρησκευτικὰ προσεφέρθη νὰ διδάξῃ ὁ κ. Χ. ΜΑΚΡΗΣ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις καὶ θρησκευτικὰς ἐορτάς, ὁ ὑφηγητὴς κ. Μπαλάνος. Τὸ μάθημα τῆς υγιεινῆς, τὸ σπουδαιότερο καὶ ἀναγκαϊότερο μάθημα γιὰ τὰς λαϊκὰς μας τάξεις ποῦ πλέουν μέσα εἰς ἓνα πυκνότερο σκοτάδι ἀμαθείας καὶ προλήψεων, θὰ τὸ διδάξῃ ἡ ὑφηγήτρια κυρία Ἄννα Κατσόγρα—Μελᾶ, ἡ μοναδικὴ καὶ ἀκούραστη ἐκλαϊκεύτρια τῆς υγιεινῆς. Ὁ κ. Θωμᾶς Θωμόπουλος, ὁ ἐνθουσιώδης καλλιτέχνης, ποῦ εἶναι πάντοτε πρόθυμος γιὰ κάθε ἀνθρωπιστικὴ ἐργασία, θὰ διδάξῃ ἐπαγγελματικὴ ἔγνογραφίαν ποῦ θὰ ἐλευθερώσῃ τὴν ἐργάτρια ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν ἐτοιμῶν σχεδίων, θὰ τὴν κάμῃ ν' ἀναπτύξῃ τὸ γούστο καὶ τὴν ἀτομικότητά τῆς εἰς τὸ σπουδαιότερον καλλιτεχνικὸ ζήτημα τῆς διακοσμῆσεως τῶν γυναικείων φορεμάτων καὶ ἐργοχείρων. Καὶ ἔτσι ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἀνατελεῖ ἡμέρα ποῦ δὲν θὰ εἴμαστε ἀναγκασμένοι νὰ βλέπουμε παντοῦ καὶ πάντοτε σ' ὅλα τὰ μανικέτια καὶ τοὺς γιακάδες καὶ τοὺς ποδογύρους τῶν γυναικείων φορεμάτων, τὸ ἴδιο μονότονον ἀνιερὸ ἀνέκφραστο σχέδιον, καὶ νὰ μορφωθῇ σιγὰ ἓνας νέος Ἑλληνικὸς ρυθμὸς ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε μίμησιν, ἀποτέλεσμα ἀτομικῆς φαντασίας καὶ εὐλακρινοῦς ἀνάγκης.

Ἀριστοῦχοι τοῦ Ἀρσακείου αἱ δεσποινίδες Ἀγγελικὴ Κροντηρᾶ καὶ Μαρία Τσιλιμύγκρα θὰ διδάξουν ἀνάγνωσιν, γράψιμον καὶ ἀριθμητικὴν.

Δὲν σὰς ἐκπλήττουν ὅλα αὐτὰ τὰ ὀνόματα ; Δὲν σὰς φαίνεται ὅτι ἐδῶ πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἓνα λαϊκὸ πανεπιστήμιον, παρὰ γιὰ ἄπλὸ Κυριακὸ σχολεῖον ; Πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ θαῦμα ;

Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλούστατον. Ἔως τώρα ἐπρόσφεραν εἰς τὸν ἐργατικὸν κόσμον τὰ πνευματικὰ τους δῶρα οἱ καλοπροαίρετοι. Τώρα ὁ ἐργατικὸς κόσμος τὰ ζητεῖ. Αὐτὴ εἶνε ἡ διαφορά. Πρῶτα ἔπαιρνε κάτι ποῦ τοῦ τὸ ἔδιναν, χωρὶς νὰ νοιώθῃ πολὺ, πολὺ γιὰ τὸ τοῦ δίνον. Τώρα αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη μόνος του.

Ἐπέινασε γιὰ πνευματικὴ τροφή, καὶ τὴν ἐζήτησε. Κρὶ τὴν ἐζήτησε πρῶτα, πρῶτα γιὰ τὴ γυναῖκα.

Μόλις ἐνόησαν οἱ ἐργάται—ποῦ εἶναι τὸ εὐγενικώτερον καὶ προοδευτικώτερον στοιχεῖον τῆς φυλῆς μας—μόλις ἐνόησαν λοιπὸν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀλληλεγγύης, καὶ ὁργανώθησαν εἰς τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον, ἐσκέπηθησαν καὶ γιὰ τὴ γυναῖκα. Τὸν ἄκουσα μὲ ταυτίαν μου τὸν Ἑλληνα ἐργάτην νὰ λέγῃ: «Εἶναι καιρὸς πιά ἡ γυναῖκα μας νὰ μὴν εἶναι χανούμισσα, νὰρχίσῃ νὰνακατεῖεται μαζί μας στὴ δουλειᾶ, νὰ τὴ συνηθίσουμε, νὰ μὴ μᾶς ξαφνιαζῇ, νὰ γίνῃ συντρόφισσα καὶ βοηθὸς μας καὶ ὄχι σκιάδα μας. Νὰ παύσουμε νὰ μαχαίρονόμαστε γιὰ τὸ τᾶδε κύτταξε τὴν ἀδερφή μας ἢ τὴν ξαδέρφη μας. Καὶ σὰ δοῦμε τὴ γυναῖκα νὰ τραβᾷ μπροστὰ καὶ μεῖς θὰ φιλοτιμηθοῦμε νὰ γίνουμε καλλίτεροι». Τ' ἄκουσα αὐτὰ μὲ ταυτίαν μου, καὶ εἶπα γιὰ μιὰ στιγμὴν, μήπως κάνω λάθος καὶ δὲ βρισκόμαστε στὸ 1911, ἀλλὰ ἕκατὸ χρόνια μπροστὰ. Λοιπὸν τὸ Ἐργατικὸν Κέντρον ἐζήτησε νὰ μορφώσῃ τὴν ἐργάτριαν, ἐζήτησε νὰ τὴν κάμῃ πνευματικώτερον, ἀξία νοικοκυρᾶ καὶ γερῆ μητέρα. Καὶ ποῖς εἶναι ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἀρνηθῇ νὰ δώσῃ ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ ἰκανοποιήσῃ μιὰ τέτοια εὐγενικὴν ἀνάγκην ;

Ἐπειτα ποῖς εἶναι ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἐννοεῖ τὰ καλὰ ἀποτελέσματα μιᾶς διανοητικῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἐργάτου ; Πρῶτα πρῶτα. Ἄν δὲν εἶναι πολὺ κουτὸς θὰ τὸ καταλάβῃ ὁ ἐργοδότης, ὁ ἐργοστασιαρχὴς. Ὁ μορφωμένος ἐργάτης, ἡ ἀνεπτυγμένη ἐργάτρια θὰ βγάλῃ διπλὴν δουλειᾶ ἀπὸ τὸν ἀμύρφο καὶ καλλίτερον. Θὰ εἶναι προσηκτικώτερος, τακτικώτερος, καθαρώτερος, τιμιώτερος. Καὶ ἂν φοβηθῇ ὁ ἐργοστασιαρχὴς πῶς θὰ σηκώσῃ κεφάλι καὶ θὰ γυρεύσῃ ἀνταλλάγματα, ἃ εἶναι ἡσυχος πῶς ποτὲ δὲν θὰ εἶναι ζημιωμένος. Ὁ μορφωμένος ἐργάτης πάντοτε θὰ ὠφελήσῃ τὸν ἐργοδότην του διπλᾶ

ἀπὸ τὸν ἀμόρφωτον. Καὶ ἔσο γιὰ τὸ ποιὸν τῆς ἐργασίας δὲν χωρεῖ κἄν συζήτησις. Καθῆκον λοιπὸν καὶ συμφέρον ἔχουν ὅλοι οἱ ἐργοστασιάρχαι νὰ στέλνουν τῆς ἐργαζομένης των εἰς τὸ Κυριακὸ Σχολεῖο τοῦ Κέντρου, ὅπως καθῆκον καὶ συμφέρον τοῦ καθενὸς μας εἶναι νὰ φροντίζουμε μὲ κάθε τρόπο νὰ σκορπίζεται τὸ γύρω μας σκοτάδι καὶ νὰ χαίρωνται ὅλοι τὸ φῶς τῆς ἀλήθειας.

ΑΥΡΑ ΘΕΡΟΥ

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΓΙΑ Τ' ΑΘΕΪΣΤΙΚΑ

Φίλε «Νουμά»,

Κάποιος φίλος μου ἔλεγε πῶς ὅποιοι ξένος πάει καὶ ζήσει στὴν Ἑλλάδα καμπόσο διάστημα, βελτιώνεται πῶς ζεῖ ἀνάμεσα σὲ Ἀφρικανούς κι ὄχι στὸν τόπο τοῦ Περικλῆ. Μὰ κι ὅποιοι δὲν ἔζησε κεῖ πέρα, πάλε τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ σκεφεῖ βλέποντας τὰ τί γίνονται στὸν τόπο σας.

Διαβάζω τοὺς δυὸ στερνοὺς Νουμάδες γιὰ τὴν Ὀλυμπία καὶ τὰ Βολιώτικα κι ἀπορῶ κ' ἐξίσταμαι πῶς ἀφτοὶ οἱ ἄνθρωποι, δηλ. Κουλουδάκηδες, Κουτοδίκηδες, Πατσαδουράκηδες, δημοδιδάσκαλοι — σὺν καὶ κείνον ποῦ ἐξεπλάγη μπροστὰ στὸ τρομαχτικὸ ποζάρισμα τοῦ Ταγκόπουλου στὴ φωτογραφία τῶν τριακῶσιον δασκάλων — Ἀμπελάδες καὶ ἄλλοι πολλοὶ τέτιοι στενοκέφαλοι — γιὰ τὸ δεσπότη Βόλου καὶ τοὺς ὁμοίους του δὲν ἀξίζει οὔτε λόγος νὰ γίνει — πῶς δὲ ντρέπονται καὶ ποζάρουνε γιὰ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων! Μὰ τὸ θεό, ἂν ὁ Σωκράτης κι ὁ Πλάτωνας ξέρανε πῶς μιὰ μέρα θάχουνε τέτοιους ἀπόγονους, θὰ κρύβανε τὰ πρόσωπά τους ἀπ' τὴ ντροπὴ τους καὶ θὰ τὸ μετανιώνανε ποῦ ἔτυχε νὰ γεννηθῶνε σ' ἀφτὸ τὸ κόσμον. Οὔτε ὁ Τσινγίξ Χάν δὲ θάθελε νάχη τέτοιους ἀπόγονους. Ἐπειτα οἱ ἄνθρωποι ἀφτοὶ μὲ τὴ μεγαλύτερη ἀδιαντροπιὰ θὰ λένε βέβαια πῶς ζοῦνε στὸν εἰκοστὸ αἰῶνα, αἱ; Μὰ κάνουνε λάθος στὴ χρονολογία τους. Ἐγὼ νομίζω πῶς οὔτε μεσαιωνικός δὲν εἶναι. Σὲ ποιὸ πολιτισμένον κράτος ἀκούστηκε ποτέ; ὁ περιορισμὸς τῆς Συνειδήσεως, τῆς Σκέψεως; Ἀφτὸ γίνεται ὁμῶς στὴ συνταγματικὴ Ἑλλάδα!

Κατηγοροῦνε τὸ Βάρναλη, τὸν Οἰκονομῆ, τὸ Δελμούζο καὶ ἄλλα τέτια παληκάρια, ποῦ πρέπει νὰ τοὺς συγχαροῦμε θερμότερα γιὰ τὴ στάση τους, πῶς εἶναι ἄθεοι, ἀναρχικοὶ κ' ἓνα σωρὸ τέτιες κουταμάρες. Μὰ ὁ κύρ Ἀμπελάς, ὁ Κουλουδάκης καὶ

οἱ ὁμοιοὶ τους πιστέδουνε θεὸ μὲ τὰ σωστά τους; Εἶναι ἀληθινοὶ χριστιανοί; Ὅχι βέβαια. Γιατὶ ἂν εἶταν τέτιοι δὲ θάλεγαν τόσο χοντρά ψέματα καὶ δὲ θὰ συγκοφαντούσανε μέρα μεσημέρι τὸν κάθε ἀνθρώπο ποῦ δὲν ἔτυχε νὰ εἶναι τόσο στενοκέφαλος σὺν καὶ κείνοι. Ἄν λοιπὸν μποροῦσε ὁ κύρ Ἀμπελάς, θὰ προσκαλοῦσε σὲ ἀπολογία τὸ γαλλικὸ λαὸ γιὰτὶ ὁ περισσότερος εἶναι ἄθεος, καὶ ἀφοῦ μάλιστα διώξανε οἱ γάλλοι τοὺς παπάδες τους θὰ πεῖ πῶς εἶναι ἀπολίτιστοι, — αἱ κύρ δεσπότη τοῦ Βόλου, τί λέξ; Κ' εἴπαιτα σοῦ λένε Ἐλευθερία — Σύνταγμα ἢ κἀλλιο Σύνταγμα! Ἡ Ρωσία ποῦ εἶναι μοναρχικὸν κράτος, πάλε δὲν πειράζει τοὺς ἄθεους καὶ τοὺς ἀναρχικούς; Ἄ δὲ ταραξοῦνε τὴ δημόσια τάξη. Πῶς λοιπὸν τὸ Σύνταγματικόν, τὸ πεπολιτισμένον, τὸ φιλελεύθερον, τὸ φωτισθὸν Κράτος, ἢ Ἑλλάς, διώχνει καὶ τιμωρεῖ τὸν κάθε πραγματικὰ ἐλεύθερα σκεφτόμενο ἄνθρωπο; Ἡ μπάς καὶ γυρίσαμε στὰ χρόνια τῆς Ἰερῆς Ἐξέτασης, στὰ ἡσούτικα χρόνια; Ντροπή!

Πόλη.

Ν. ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

Τ' ΑΚΑΤΑΛΗΠΤΑ

Φίλε «Νουμά»

Στὸ περασμένον φύλλο σου διάβασα πῶς κι ὁ κ. Μποέμ κοροϊδεύει τὴ μετάφραση τῆς «Ἠλέκτρας» τοῦ Χόφμανσταλ. Ὡστόσο κάποιος φίλος μου εἶπε πῶς ἔκαμες γκάφα χοντρή, πῶς δηλ. ὁ κ. Μποέμ δὲν κοροϊδεύει τὴ μετάφραση, μὰ τὸ ἐναντίον, κοροϊδεύει ὅσους τὴν ἐπικρίνανε.

Μοῦ κεντήθηκε ἡ περιέργεια καὶ πήρα καὶ διάβασα τὸ «Σκρίπ» καὶ εἶδα πῶς ἔχεις δίκιο. Τὸ εἶπα τοῦ φίλου μου.

— Μπα, μοῦ ἀποκρίνεται γελώντας, δὲν ἐνωίωσες ἐκεῖνο ποῦ διάβασες, δὲν ἐνωίωσες τὴ λεπτὴ εἰρωνεία ποῦ κρύπτεται κάτω ἀπὸ τὰς γραμμές. Τὸ ἴδιο πάθανε καὶ πολλοὶ τὸ καλοκαίρι ποῦ διαδύσανε στὸ «Χρόνο» τὸ διθυραμβικὸν ἄρθρον τοῦ κ. Σ. Μελά γιὰ τὸ δράμα τοῦ κ. Βουτιερίδη ποῦ παίχτηκε στὸ «Ἀττικόν» καὶ γιὰ τὸ δράμα τοῦ κ. Μπογιατζάκη ποῦ δὲν παίχτηκε. Νομίζανε πῶς τὰ ἐπαινοῦσε καὶ τὰ θαύμαζε ὁ κ. Μελάς, καὶ ὁμῶς τὰ κοροϊδεύε καὶ τὰ σατύριζε καὶ τὰ δυὸ ἀλύπητα!

Ποῦ νὰ τὴ νιώσω ἐγὼ αὐτὴ τὴ βλαβερὰ φιλοσοφικὴ κοροϊδεῖα; Οἱ εἰσηγητὲς τῆς κ. Μποέμ κι ὁ κ. Μελάς, ἄς τὴ χαίρουνται. Ἐγὼ ὅπως διαβάζω κρῖνω καὶ ἢ κρίσις ἢ ἐμὴ δικαία ἐστὶ.

Μὲ φιλία

ΤΡΙΑΣΤΕΡΟΣ